

Investeringsvejledning

Hvad er ESMA?

ESMA er Den Europæiske Værdipapir- og Markedstilsynsmyndighed (European Securities and Markets Authority). Det er en uafhængig EU-tilsynsmyndighed med hjemsted i Paris.

En af ESMA's målsætninger er at fremme investorbeskyttelsen i den finansielle sektor.

Det sker ved at sikre, at de regler, der gælder for den finansielle sektor, gennemføres korrekt i hele Den Europæiske Union.

Formålet er at bidrage til øget forbrugertillid til det finansielle system som helhed og skabe bedre beskyttelse for forbrugere af finansielle tjenesteydelser.

Hvorfor udgiver ESMA denne vejledning?

Selv om der i Europa er vedtaget love, der skal beskytte investorer, er forbrugerrettede uddannelsesinitiativer, som f.eks. denne informationsvejledning, et vigtigt skridt mod at hjælpe investorerne med at beskytte deres egne interesser selv.

Denne vejledning henvender sig til forbrugere, der har investeret eller kunne tænke sig at investere i finansielle produkter.

Uanset hvor meget du har planer om at investere, er det vigtigt, at du ved, hvilke investeringsmuligheder du har. Der findes forskellige typer investeringsservice og mange forskellige produkter, og det er derfor vigtigt, at du forstår og afvejer de mulige risici og gevinster, når du vælger forskellige typer investeringsservice og -produkter.

Det er også vigtigt, at du kender dine rettigheder og ved, hvad du kan forvente i forhold til de oplysninger, du skal afgive eller modtager, afhængigt af hvilken type investeringsservice eller -produkt, du vælger.

Med denne vejledning får du praktisk information om det at investere, så du er bedre klædt på. De eksisterende love giver forbrugerne en vis grad af beskyttelse, men for at træffe kvalificerede valg må du også deltage aktivt i investeringsprocessen.

Hvilke typer investeringsservice findes der?

Når du investerer, skal du gøre dig nogle tanker om, hvilken type hjælp du ønsker at få af investeringsselskabet eller udbyderen af investeringsservicen, og i hvilket omfang, så du kan koncentrere dig om de selskaber, der kan imødekomme dine behov.

Hvis du er helt på det rene med, hvad det er, du er på udkig efter, kan du undgå at komme til at betale for noget, du i virkeligheden ikke har brug for, eller undgå at vælge et selskab, der ikke kan levere, hvad du har brug for.

Der findes følgende typer investeringsservice:

Investeringsrådgivning: Du får personlige anbefalinger om produkter. Denne service er bedst egnet til investorer, der ønsker at træffe deres egne investeringsbeslutninger, men som også gerne modtager hjælp og ekspertrådgivning fra finansielle rådgivere.

Investering (eller handel) uden investeringsrådgivning: Du afgiver dine ordrer på køb eller salg af produkter til investeringsselskabet, som så formidler eller udfører disse ordrer uden at yde rådgivning. Denne service er normalt bedst egnet til de mere erfarne eller selvhjulpne investorer, der er i stand til at indsamle og vurdere information om produkter på egen hånd, og som selv kan træffe investeringsbeslutninger uden andres hjælp. Denne type service leveres i stigende grad via internettet.

Porteføljepleje: Dine investeringer forvaltes af et investeringsselskab på dine vegne, og du er afhængig af selskabets beslutninger og valg. Selskabet meddeler dig ikke om, hver gang det foretager en investering på dine vegne, men det har pligt til løbende at underrette dig om de aktiviteter, det udfører på dine vegne. Denne service (porteføljepleje) egner sig bedst til investorer, der gerne vil delegerer investeringsvalget til andre.

Hvilke spørgsmål vil du blive stillet, når du søger investeringsrådgivning eller porteføljepleje?

Når du vælger rådgivning eller porteføljepleje, betyder det, at du bliver mere afhængig af investeringsselskabet, end du ville være for transaktioner, som du ikke blev rådgivet om. Du skal derfor være tryk ved, at selskabet forstår dine individuelle behov og omstændigheder, således at det kan anbefale eller købe og sælge det rette produkt for dig.

Det er vigtigt, at selskabet indsamler fuldstændige og nøjagtige oplysninger fra dig, således at det bliver i stand til at anbefale eller vælge de produkter, der er bedst egnet til dig. Det er i din bedste interesse, at du giver selskabet korrekte, opdaterede og fuldstændige oplysninger. Du bør også holde selskabet løbende orienteret om eventuelle ændringer i dine forhold. Selskabet er forpligtet til at behandle disse oplysninger fortroligt.

Selskabet vil skulle stille dig en række spørgsmål som led i den såkaldte **egnethedsvurdering**. Disse spørgsmål er primært rettet mod dine investeringsmål, din finansielle situation og din viden og erfaring. Selskabet vil tilpasse sine anbefalinger til de svar, du giver.

Dine investeringsmål: Spørgsmål vedrørende dine investeringsmål kan omfatte følgende:

- Formålet med investeringen. Eksempelvis kunne dine mål være at investere med henblik på at opnå en indkomst (løbende udbetalinger som udbytter eller renter), eller med henblik på vækst (forøge værdien af din kapital ved investeringens udløb), eller at beskytte din kapital. Disse oplysninger er også forbundet med din *risikovilje* og -profil.
- Investeringens størrelse.
- Hvor længe du ønsker at have investeringen. Disse oplysninger er især vigtige, når du køber produkter, der kan være vanskelige eller dyre for dig at sælge inden deres kontraktmæssige udløbsdato. Dette er også vigtigt at vide af hensyn til, hvordan visse investeringer beskattes (f.eks. kan beskatningen være afhængig af, hvor længe du ønsker at have produktet).
- Din risikovilje og -profil. Det er vigtigt for selskabet at forstå, om du ønsker at begrænse din risiko, eller om du er villig til at acceptere en risiko med deraf følgende større mulighed for gevinst, men også risiko for tab.

Din finansielle situation: Oplysninger om din finansielle situation kan f.eks. indhentes gennem spørgsmål om din indtægt, dine aktiver, din gæld og eventuelle andre finansielle forpligtelser. Du kan derfor forvente at blive bedt om følgende:

- En oversigt over dine aktiver (f.eks. kontantindeståender i banker, fast ejendom eller andre investeringer). Selskabet bør, hvor det er relevant, ligeledes indsamle oplysninger om eventuelle betingelser, vilkår, adgang, lån, garantier og andre begrænsninger, der vedrører disse aktiver.
- En oversigt over passiver og løbende finansielle forpligtelser (f.eks. husleje, studieafgifter og livsforsikringsdækning).
- Omfanget af dine løbende indtægter og din samlede indkomst, f.eks. om den er optjent på et permanent eller midlertidigt grundlag, og kilden til denne indkomst (f.eks. fra beskæftigelse, pensionsindkomst, investeringsindkomst, lejeindtægter osv.).
- Sundhedsordninger.
- Planlagte tilbagetrækningsordninger.
- Din beskæftigelsessituation.
- Din ægteskabelige status.
- Din familiesituation (dette kan påvirke din finansielle situation – f.eks. i forbindelse med en fødsel, eller når dine børn når universitetsalderen).

Din viden og erfaring: Der kan f.eks. indhentes oplysninger om din viden om og erfaring med finansielle markeder og produkter gennem spørgsmål vedrørende følgende:

- Hvilke typer tjenesteydelser, transaktioner og produkter du er bekendt med.
- Arten, omfanget og hyppigheden af dine tidligere transaktioner.
- Dit uddannelsesniveau.
- Din nuværende eller tidligere beskæftigelse.

Disse punkter er ikke udtømmende. Du kan også blive bedt om at afgive andre oplysninger. Ifølge lovgivningen har selskaberne pligt til at indhente oplysninger fra dig. Omfanget af oplysninger, der indsamles, vil variere efter kundetype, art og omfanget af den ydelse, der skal leveres, og typen af planlagt produkt eller transaktion, herunder kompleksitetsgrad og de involverede risici.

Husk altid, at det er i din bedste interesse at give selskabet så komplet et billede som muligt af dine personlige forhold og mål. Det er nemlig vigtigt, at selskabet har alle de oplysninger, der er nødvendige for, at det kan fremsætte en passende anbefaling for dig. Der findes naturligvis databeskyttelseslove, der beskytter dine personoplysninger og privatliv.

Hvis et selskab, der yder rådgivning eller tilbyder porteføljepleje, ikke indhenter eller ikke kan indhente de oplysninger, der er nødvendige for at vurdere egnetheden, kan det ikke fremsætte en anbefaling eller træffe beslutninger på dine vegne. Hvis du kun giver begrænsede eller fejlagtige oplysninger, vil det påvirke arten af den tjenesteydelse, som investeringsselskabet vil have tilladelse til at levere.

Hvilke spørgsmål vil du få stillet, hvis du ikke beder om investeringsrådgivning?

Hvis du vil have et selskab til at købe eller sælge en investering uden at give dig rådgivning eller tilbyde porteføljepleje, vil selskabet skulle vurdere produktets **hensigtsmæssighed** for dig. Her skal du forstå, hvad konsekvenserne er, og hvilken risiko der er involveret i denne type service.

Selskabet vil skulle stille dig spørgsmål om din viden om og erfaring med den specifikke investering for at vurdere, om dette produkt er hensigtsmæssigt for dig. De typer spørgsmål, du kan blive stillet, vedrører bl.a. følgende:

- Hvilke typer tjenesteydelser og produkter du allerede er bekendt med.
- Arten, omfanget og hyppigheden af dine tidligere transaktioner.
- Dit uddannelsesniveau.
- Din nuværende eller tidligere beskæftigelse.

Det er vigtigt, at du forstår, at det væsentlige formål med disse spørgsmål at få afklaret, om du har den nødvendige erfaring og viden til at forstå, hvilke risici der er forbundet med den specifikke investering.

Hvis selskabet konkluderer, at du har den fornødne viden og ekspertise til at forstå risiciene, kan selskabet gå videre med den transaktion, du har valgt.

Alternativt vil du modtage en advarsel fra selskabet om, at selskabet enten ikke anser den foreslåede transaktion for at være hensigtsmæssig for dig, eller at det ikke er i besiddelse af tilstrækkelige oplysninger til at vurdere hensigtsmæssigheden. Hvis du alligevel insisterer på at gå videre med transaktionen, sker det på egen risiko.

Hvilke spørgsmål bør du stille dig selv og selskabet?

Det er vigtigt at stille spørgsmål, før du træffer nogen beslutning om dine investeringer (uanset om du har modtaget rådgivning eller ej). Du skal ikke føle dig intimideret. Husk på, at det er dine penge.

Et selskab skal give dig visse oplysninger, bl.a. oplysninger om, hvem der fastlægger regler for det, og om, hvilke tjenesteydelser det har tilladelse til at tilbyde. Disse oplysninger har til formål at hjælpe dig med at forstå karakteren af selskabets tjenesteydelser samt de produkttyper, der tilbydes, og de dermed forbundne risici. Undlad ikke at kontrollere disse oplysninger. Hvis noget er uklart, eller hvis du føler, at du har behov for flere oplysninger, så bed om at få dem.

Stil spørgsmål for bedre at forstå produkterne og de risici, der er forbundet hermed

Da det er dig, der træffer dine egne investeringsbeslutninger, skal du være sikker på, at du forstår de relative fordele, ulemper og risici, der er forbundet med de forskellige investeringstyper. Du vil modtage oplysninger om produkternes art, risici og omkostninger. Disse oplysninger omfatter f.eks. en beskrivelse af et produkts risici og af, hvorvidt priserne/værdierne kan svinge. Mængden af oplysninger vil afhænge af produktets art, kompleksitetsgrad og risikoprofil.

Husk, at alle investeringer indebærer en vis risiko. Med store risici stiger sandsynligheden for, at du kan miste en del af eller hele din investering. Det er vigtigt, du forstår, hvad dine investeringsbeslutninger er, og hvordan forskellige typer investeringer sætter dine penge i arbejde. Risici og potentielle afkast varierer stærkt fra investering til investering.

Investeringsrådgivning og porteføljepleje er ikke gratis tjenesteydelser. Når du beder om rådgivning

eller porteføljepleje, så spørg selskabet, hvor meget det vil fakturere dig i starten og fremover.

Det er vigtigt at forstå, hvordan selskabet honoreres for dets tjenesteydelser, så bed selskabet om at redegøre herfor. Modtager det f.eks. vederlag eller provision eller andre ydelser fra producenten af de produkter, som det anbefaler eller investerer i på dine vegne? Dette vil også hjælpe dig med at vurdere selskabets uafhængighed, når det foretager investeringsanbefalinger eller investerer på dine vegne.

- Forskellige produkter kan være forbundet med forskellige omkostninger og gebyrer. For nogle produkter, f.eks. aktier og obligationer, er det sandsynligt, at du vil blive bedt om at betale en engangsprovision for køb eller salg af produktet.
- For andre produkters vedkommende, f.eks. investeringsforeninger, beregnes der visse gebyrer på specifikke tidspunkter baseret på dine valg, og nogle gebyrer opkræves løbende. Gebyrer beskrives indgående i den enkelte investeringsforenings prospekt, som du bør læse, inden du investerer.
- Desuden vil der sandsynligvis påløbe yderligere gebyrer for de fleste investeringsprodukters vedkommende, hvis selskabet skal opbevare disse produkter. Disse kaldes *opbevaringsgebyrer*, og de afholdes af dig.

Bed om oplysninger om selskabet

Investeringselskaber skal være meddelt tilladelse til at levere investeringsservice. Hvis et selskab ikke er meddelt tilladelse til at levere investeringsservice og -aktiviteter, må det ikke tilbyde sådanne ydelser.

Kontrollér altid, om selskabet er meddelt tilladelse i dit land på <http://www.esma.europa.eu/page/Investment-Firms> eller på selskabets nationale tilsynsmyndigheds websted.

Oplysninger om porteføljepleje

Hvis du har bedt et investeringsselskab om at forvalte investeringer på dine vegne (porteføljepleje), bør du modtage oplysninger, der bl.a. omfatter en beskrivelse af styringsmålene, risikoniveauet, hvilke typer produkter eller transaktioner, der kan indgå i din portefølje, samt oplysninger om metoden for og hyppigheden af vurderingen af dine investeringer. Du bør ligeledes spørge ind til, hvordan præstationen for din portefølje vil blive beregnet.

Spørg om, hvordan det går med dine investeringer

Bed om oplysninger om, hvor ofte du modtager oversigter og om indholdet heraf. Dette vil gøre det nemmere for dig at forstå oversigterne, når de kommer. Du bør altid, så længe du er kunde, bede selskabet sende dig opdateringer om afkastet på dine investeringer, og overveje, og endda drøfte med dit selskab, om det lever op til dine forventninger og målsætninger. Giver disse investeringer det afkast, som du fik stillet i udsigt?

Spørg ind til selskabets ordredførelsespolitik

For at afslutte købet eller salget af produkter kræves det, at dit selskab skal opnå det bedst mulige resultat for dig. Selskabets ordredførelsespolitik vil bl.a. indeholde oplysninger om, hvordan og hvor selskabet udfører ordrerne, og om de faktorer, der påvirket valget af handelssystem.

Spørg efter selskabets politik vedrørende interessekonflikter

Selskaber har pligt til at handle i din bedste interesse. For at gøre dette skal de indføre effektive ordninger, der skal forhindre konflikter, der kan skade dine interesser.

Andre oplysninger

Før du investerer, gør du klogt i at sikre dig, at du ved, hvilke ordninger der findes, hvis du har brug for at indgive klage mod selskabet eller få prøvet en klage.

Ligeledes findes der en liste over investorgarantiordninger (eller investorklagemekanismer på ESMA's websted (<http://www.esma.europa.eu/content/Welcome-Investor-Corner>), og på FIN-NET-netværkets websted (http://ec.europa.eu/internal_market/fin-net/index_en.htm).

Husk at alle de oplysninger, som dit selskab stiller til rådighed, ifølge loven skal være redelige, klare og ikkevildledende. De tilvejebragte oplysninger må ikke skjule, mindske eller tilsløre væsentlige punkter, erklæringer eller advarsler. Hvis du ikke forstår de oplysninger, du får, så bed om flere oplysninger.

Tag notat af alle dine samtaler med selskabet, og af alle spørgsmål og svar. Skriv også ned, hvad du besluttede at gøre. Hvis der er noget, der går skævt, og du indgiver klage, kan dine notater være med til at få fastslået, hvad der blev sagt.

Konklusion

Hver investor starter med det grundlæggende. Før du beslutter dig for, hvordan du skal investere dine penge, skal du identificere dine vigtigste finansielle behov og målsætninger. Hjælp dit investeringsselskab med at forstå, hvad du ønsker at investere for, hvad dine økonomiske forhold er, og din erfaring og viden om finansielle produkter og markeder.

Uanset hvor mange eller få penge du har, er det vigtigt, at du selv skaffer dig viden om dine muligheder og dine rettigheder. Husk altid: Hvis du er i tvivl om noget, så stil spørgsmål.